

PROGRAM DORADZTWA ZAWODOWEGO

Zespołu Szkół nr 1 w Suwałkach, III Liceum Ogólnokształcącego

z Oddziałami Dwujęzycznymi

im. Alfreda Lityńskiego w Suwałkach

Podstawa prawna:

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. poz. 1675) ogłoszono dnia 30 sierpnia 2018 r. obowiązuje od dnia 1 września 2018 r.

Autorzy programu: Małgorzata Ewa Tomczak, Magdalena Gaińska, Agnieszka Winnik- Pomichter

Zespół dostosowujący program do obowiązujących przepisów: Małgorzata Ewa Tomczak, Elżbieta Zienda- Żywiczyńska, Barbara Okrój, Beata Chomicz

Program został pozytywnie zaopiniowany przez:

Radę Rodziców w dniu.....

Protokół nr/...../.....

Samorząd Uczniowski w dniu.....

Protokół nr/...../.....

Program został przyjęty przez Radę Pedagogiczną uchwałą z dnia.....

Protokół nr/.....

Wstęp

Wybór właściwego zawodu przez ucznia jest bardzo ważnym zagadnieniem, ponieważ ma wpływ na jego przyszłość i decyduje o jego zadowoleniu, samorealizacji i spełnieniu. W związku z tym należy młodzieży, jak tylko jest to możliwe, pomagać w tym wyborze. Początkowe podstawy ku temu tworzy dom rodzinny poprzez odpowiednie wychowanie i ukierunkowanie zainteresowań dziecka. Najważniejszą jednak rolę w doradztwie zawodowym powinna pełnić szkoła, nauczyciele przedmiotów, głównie podstaw przedsiębiorczości, wiedzy o społeczeństwie, koła zainteresowań, pedagog szkolny, szkolny doradca zawodowy (o ile taki jest zatrudniony w danej szkole), a także wychowawca, który ma możliwości ukierunkowania ucznia, organizowania na godzinach wychowawczych zajęć warsztatowych rozwijających umiejętności społeczne i samopoznanie, jak też umożliwienia spotkań uczniów z pracownikami Urzędu Pracy, psychologiem, przedstawicielami różnych zawodów, itp.

Chcąc wyjść tym potrzebom naprzeciw, postanowiłyśmy stworzyć profesjonalną pomoc uczniom, zwiększającą trafność podejmowanych przez nich decyzji edukacyjnych i zawodowych. Przygotowałyśmy zestaw różnych działań do realizacji w ciągu 4 lat pobytu ucznia w szkole średniej, które będą odbywać się w większości na terenie szkoły z udziałem wychowawcy, nauczyciela przedsiębiorczości i pedagoga szkolnego a także opierać się będą na specjalistycznej pomocy psychologa z Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej i pracowników Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej.

Opis programu

Program zakłada przygotowanie uczniów liceum do podjęcia trafnej decyzji edukacyjnej i zawodowej w trakcie zajęć szkolnych (lekcje przedsiębiorczości, wiedzy o społeczeństwie, godziny wychowawcze, zajęcia pozalekcyjne oraz lekcje z innych przedmiotów o tematyce związanej z wyborem zawodu), współpracy z instytucjami (Urzędem Pracy w Suwałkach, Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną, Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży) oraz samodzielną działalność ucznia już poza szkołą (czytanie literatury uzupełniającej, oglądanie odpowiednich programów telewizyjnych, korzystanie z Internetu, uczestnictwo w „ Dniu Przedsiębiorczości”).

Program zawiera cele, zadania, treści i formy pracy umożliwiające realizację zadania, przewidywane osiągnięcia ucznia, uwagi o realizacji oraz narzędzia w postaci ankiet, literatury, materiałów wspomagających prowadzenie zajęć oraz scenariusze zajęć do realizacji na godzinach wychowawczych.

Cel główny:

Przygotowanie uczniów liceum do podjęcia trafnej decyzji szkolnej i zawodowej (wybór kierunku studiów, wybór zawodu) i pełnienia w przyszłości odpowiednich dla nich ról społecznych.

Założenie:

- Pomoc uczniom w pogłębieniu wiedzy o interesujących ich zawodach
- Zapoznanie z kierunkami i strukturą szkolnictwa policealnego
- Opanowanie umiejętności społecznych niezbędnych w każdej pracy
- Wskazanie czynników mających znaczenie przy wyborze zawodu, takich jak: zdrowie, zainteresowania, uzdolnienia, cechy charakteru

- Kształtowanie cech osobowości niezbędnych do osiągnięcia efektów w podejmowaniu pracy, np. zainteresowań zawodowych, wytrwałości, dokładności, obowiązkowości, itp.
- Kształtowanie właściwej postawy wobec pracy, np. (poczucie odpowiedzialności za właściwe efekty, poczucie inicjatywy, itp.)
- Wskazanie skutków nietrafnego wyboru zawodu,
- Pobudzanie aktywności uczniów w kierunku samooceny i samopoznania

Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla liceów ogólnokształcących

Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy („portfolio”);
- określa obszary do rozwoju edukacyjno-zawodowego i osobistego;
- określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- analizuje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe) w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- określa własny system wartości, w tym wartości związanych z pracą i etyką zawodową.

Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- analizuje informacje o zawodach, kwalifikacjach i stanowiskach pracy oraz możliwościach ich uzyskiwania w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych;
- analizuje informacje o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy oraz funkcjonujących na nim zasadach w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych;
- porównuje formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą oraz analizuje podstawy prawa pracy, w tym rodzaje umów o pracę, sposoby ich rozwiązywania, prawa i obowiązki pracownika;
- konfrontuje własne zasoby ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami pracodawców oraz wymaganiami rynku pracy;
- określa znaczenie i wskazuje możliwości realizacji różnych form aktywizacji zawodowej;
- sporządza i aktualizuje dokumenty aplikacyjne zgodnie z wymaganiami pracodawców;
- przygotowuje się do zaprezentowania siebie i swoich kompetencji podczas rozmowy kwalifikacyjnej;
- charakteryzuje przebieg procesu zakładania własnej działalności gospodarczej oraz instytucje wspomagające zakładanie własnej działalności gospodarczej;
- charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.

Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- korzysta ze źródeł informacji dotyczących dalszego kształcenia formalnego, pozaformalnego i nieformalnego;
- określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym;
- analizuje możliwości uzupełniania, poszerzania i uzyskiwania kwalifikacji zawodowych w ramach krajowego i europejskiego systemu kwalifikacji;
- wskazuje możliwości kontynuowania nauki.

Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- ustala swoje cele, zadania i działania w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- sporządza indywidualny plan działania - planuje różne warianty ścieżek edukacyjno-zawodowych na podstawie bilansu własnych zasobów i wartości oraz informacji na temat rynku edukacji i rynku pracy, przewidując skutki własnych decyzji;
- dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej zgodnie z posiadanymi zasobami i określonymi celami zawodowymi.

Uwagi o realizacji programu:

Program może być realizowany po uwzględnieniu wyników diagnozy potrzeb uczniów na podstawie ankiet. Należy poznać uczniów, ich zainteresowania i potrzeby w zakresie informacji o zawodach. W oparciu o wnioski przystąpić do realizacji programu, dostosowując go odpowiednio, aby móc jak najlepiej pomóc w podjęciu decyzji o wyborze kierunku dalszego kształcenia i przyszłego zawodu.

Program składa się z **4 bloków tematycznych** i kompletu scenariuszy do wykorzystania na godzinach wychowawczych w klasach I, II i III (rok szkolny 2018/2019) oraz w trakcie 4 lat pobytu uczniów w szkole (od roku szkolnego 2019/2020)

1. **Rozwijanie umiejętności społecznych** (autor i koordynator- pedagog szkolny: mgr Małgorzata Ewa Tomczak)
2. **Informacje o zawodach.** (autor i koordynator- nauczyciel Podstaw Przedsiębiorczości: mgr Magdalena Gaińska i inni nauczyciele Podstaw Przedsiębiorczości)
3. **Psychoedukacja** (autor i koordynator- psycholog PPP: mgr Agnieszka Winnik- Pomichter- realizacja na zaproszenie wychowawcy klasy we współpracy z Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną)
4. **Testy z doradztwa zawodowego grupowe i indywidualne oraz Indywidualne Plany Działania** (sesje indywidualne)- zatrudniony doradca zawodowy

W ramach współpracy z innymi instytucjami zorganizowanie warsztatów 2 godzinnych w Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej

Indywidualne Plany Działania – sesje indywidualne umawiane z doradcą zawodowym w miarę potrzeb

Ewaluacja:

1. W trakcie roku szkolnego (obserwacje, dyskusje, ankiety)

2. Na koniec semestru, roku (informacja w sprawozdaniu klasyfikacyjnym i innych sprawozdaniach z pracy)

Korygowanie, wskazanie mocnych i słabych stron.

3. Na zakończenie etapu (ankiety, wywiady, raport)

Ocena skuteczności- mocne słabe strony programu. Wskazania do dalszej pracy.

Formy pracy umożliwiające realizację celów:

- Podsumowanie wiedzy o zawodach na różnych lekcjach podczas realizacji treści programowych związanych z wykonywaniem jakiegoś zawodu (fizyka, chemia, biologia, j. polski, j. obce, geografia, wiedza o społeczeństwie, historia itp.)
- Na lekcjach wychowawczych realizowanie tematyki proponowanej w blokach (ćwiczenia grupowe i psychoedukacja) oraz przygotowanych scenariuszy
- Poznawanie uczniów, ich zainteresowań i potrzeb w zakresie doradztwa zawodowego poprzez ankiety, rozmowy, dyskusje.
- Indywidualne rozmowy z uczniami i wskazywanie literatury.
- Małe kąciki o tematyce zawodowej w salach lekcyjnych, na korytarzu bądź w bibliotece szkolnej.
- Prowadzenie zeszytów lub teczek tematycznych przez uczniów.
- Referaty przygotowane przez uczniów dotyczące danej grupy zawodów lub ukazujące specyfikę niektórych zawodów.

- Informowanie o różnych aspektach życia zawodowego ze szczególnym zwróceniem uwagi na zawody najbardziej potrzebne w rozwoju gospodarki kraju.
- Dokonanie wyboru przyszłego zawodu poprzez wnikliwą obserwację cech i osobowości ucznia, z wykorzystaniem informacji uzyskanych o zdolnościach i zainteresowaniach ucznia od nauczycieli innych przedmiotów.
- Uczestniczenie w „Dniu Przedsiębiorczości”
- Spotkania z uczniami, bądź absolwentami wybranych szkół.
- Spotkania z przedstawicielami wybranych zawodów.
- Praca wakacyjna młodzieży w niektórych zakładach pracy.
- Ścisła współpraca z bibliotekarzem w szkole.
- Ścisła współpraca z pedagogiem szkolnym i doradcą zawodowym (koordynatorem Programu Doradztwa Zawodowego)
- Współpraca z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, aby pomóc w wyborze zawodu młodzieży niezdecydowanej, dysfunkcyjnej lub mającej kłopoty w nauce.
- Współpraca z rodzicami uczniów
- Rozwijanie zainteresowań w trakcie zajęć pozalekcyjnych (koła zainteresowań) i pozaszkolnych.
- Zapoznanie ze strukturą szkolnictwa Pomaturalnego i Wyższego i warunkami przyjęć do poszczególnych szkół i Uczelni Wyższych
- Spotkania z pracownikami Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej przy Urzędzie Pracy
- Prowadzenie pogadanek nt. ”Czynniki mające znaczenie przy wyborze zawodu”.
- Samoocena

Osiągnięcia:

Uczeń:

- Zna czynniki niezbędne do podjęcia prawidłowej decyzji o wyborze zawodu.
- Zna siebie, swoje upodobania, mocne i słabe strony oraz własne predyspozycje do wykonywania zawodów.
- Posiada rozeznanie w strukturze szkolnictwa pomaturalnego i wyższego.
- Umie kompletować niezbędną dokumentację, napisać list motywacyjny, cv.
- Posiada informacje o funkcjonowaniu rynku pracy.
- Zna podstawowe podziały zawodów.
- Wie gdzie szukać pomocy w wyborze zawodu, szkoły i planowaniu kariery zawodowej.
- Reprezentuje pozytywną postawę wobec pracy.
- **Posiada wysoko rozwinięte kompetencje kluczowe w zakresie** : rozumienia i tworzenia informacji, wielojęzyczności, matematyczne, nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii, cyfrowe, osobiste , społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się, obywatelskie, przedsiębiorczości, świadomości i ekspresji kulturalnej,

Materiały wspomagające prowadzenie zajęć:

- Ankiety, testy, Internet, ulotki, informatory, scenariusze zajęć, literatura w Bibliotece szkolnej

			6. Budowanie adekwatnej samooceny.		4. Małe karteczki: zielone i czarne 5. – 6. ksero niedokończonych zdań dla każdego ucznia - załącznik		
2.	Podnoszenie poczucia własnej wartości (Ćwiczenia grupowe) 1. Lubię Cię za...	Wzmacnianie wiary we własne możliwości	1. Zachęcanie do pozytywnego myślenia i mówienia o innych. 2. Utrwalenie nawyku szukania w ludziach tego co dobre i wartościowe	Uczeń zna swoje mocne strony, umie je zaprezentować i wierzy we własne możliwości.	1. Kartki, długopisy	Wychowawca prowadzi zajęcia na godzinie wychowawczej na podstawie scenariuszy znajdujących się w załączniku do planu realizacyjnego programu	Październik 1-2 godziny

	<p>2. Chciałbym przedstawić</p> <p>3. Jestem wartościowym człowiekiem</p> <p>4. Co zawdzięczam sobie?</p> <p>5. Jesteś nam potrzebny</p> <p>6. Jestem atrakcyjny</p>		<p>3. Trening pozytywnego myślenia o sobie.</p> <p>4. Uświadomienie znaczenia własnej aktywności w rozwoju osobistym i społecznym.</p> <p>5. Stworzenie okazji do rekonstrukcji lub potwierdzenia swego wyobrażenia o sobie jako członku grupy</p> <p>6. Trening myślenia pozytywnego o sobie</p>		<p>2.-</p> <p>3. Kartki, długopisy</p> <p>4. Kartki z zapisanymi informacjami (co zawdzięczam sobie)</p> <p>5. Kartki A4, szpilki, długopisy</p> <p>6. Kartki, długopisy</p>		
--	--	--	---	--	---	--	--

3.	<p>Komunikacja Interpersonalna</p> <p>Ćwiczenia grupowe:</p> <p>1. Uważne słuchanie</p> <p>2. Rozumiem że...</p> <p>3. Sztuka dyskusji</p>	<p>Doskonalenie umiejętności i słuchania, rozmawiania, przemawiania i niewerbalnego komunikowania się</p>	<p>Zapoznanie uczniów z następującymi pojęciami: komunikaty typu JA, parafrazowanie, mowa ciała</p> <p>1. Rozwijanie umiejętności uważnego słuchania</p> <p>2. Rozwijanie umiejętności aktywnego słuchania-okazywania zrozumienia i parafrazowania wypowiedzi nadawcy</p> <p>3. Uświadomienie znaczenia przestrzegania zasad komunikacji w dyskusji</p> <p>4. Doskonalenie umiejętności komunikowania i odczytywania sygnałów niewerbalnych. Rozwijanie empatii</p> <p>5. Zapoznanie z zasadami udzielania inf. zwrotnych</p>	<p>Uczeń umie wyrażać własne emocje, odbierać uczucia innych i konstruktywnie się porozumiewać</p>	<p>Materiały poglądowe: Schemat komunikacji Komunikaty typu JA Parafrazowanie Komunikacja niewerbalna</p>	<p>Wychowawca prowadzi zajęcia na godzinie wychowawczej na podstawie scenariuszy znajdujących się w załączniku do planu realizacyjnego programu</p>	<p>Październik 1-2 godziny</p>
----	---	---	---	--	---	---	--------------------------------

	4. Pantomiczne wyrażanie uczuć 5. Informacje zwrotne						
4.	Rozwijanie kreatywności - testy	Rozwijanie zdolności twórczego myślenia	Ćwiczenie twórczej wyobraźni. Doskonalenie umiejętności wizualizacji.	Uczeń zna na jakim poziomie jest jego twórcza wyobraźnia.	Ksero testu dla każdego ucznia	Pedagog szkolny na godzinie wychowawczej	Listopad 1 godzina
5.	Rozwijanie kreatywności - ćwiczenia	Rozwijanie zdolności twórczego myślenia	Rozwiązywanie zagadek logicznych Doskonalenie kreatywności	Uczeń wie jak można doskonalić kreatywność.	Kartki i ołówki	Pedagog szkolny na godz. wych.	Listopad 1 godzina
6.	Typy inteligencji i testy zawodowe	Pogłębianie samowiedzy	Zapoznanie z typami inteligencji (lingwistyczna, matematyczno- logiczna, wizualno- przestrzenna, muzyczna, interpersonalna, intrapersonalna, kinestetyczna) Zapoznanie z grupami zawodowymi. Poznanie swoich predyspozycji	Uczeń zna swój typ inteligencji. Uczeń wie do jakiej grupy zawodów posiada predyspozycje	Ksero testów dla każdego ucznia 1. Typy inteligencji 2. Testy zawodowe	Pedagog szkolny na godz. wych.	Styczeń 1 godzina
7.	Typy osobowości, a przyszły zawód	Poszerzanie informacji na swój temat.	Poznanie def. Osobowości. Poznanie typów osobowości. Poznanie preferencji zawodowych	Uczeń zna swój wiodący typ osobowości i w jakich	Materiały pogładowe, referat, kartki i długopis	Pedagog szkolny na godz. wych.	Kwiecień 1 godzina

			poszczególnych typów osobowości (sangwinik, choleryk, melancholik, flegmatyk)	zawodach sprawdza się najlepiej			
--	--	--	---	---------------------------------	--	--	--

Opracowała:
Małgorzata Ewa Tomczak
Pedagog szkolny w Zespole Szkół Nr 1
W Suwałkach

ZAŁĄCZNIKI

1. Scenariusze ćwiczeń grupowych : Samopoznanie
2. Scenariusze ćwiczeń grupowych : Wzmacnianie poczucia własnej wartości
3. Scenariusze ćwiczeń grupowych : Doskonalenie komunikacji
4. Scenariusze ćwiczeń: Myślenie twórcze
5. Kwestionariusz do badania wielorakich typów inteligencji wraz z informacją teoretyczną na temat zagadnienia dotyczącego typów inteligencji
6. Wiadomości teoretyczne na temat osobowości i jej typów wraz z testem do badania typu osobowości.
7. Broszury: Parafrazowanie, Cech komunikatów TY, Komunikaty typu JA, Zasady udzielania informacji zwrotnej.
8. Moje mocne strony – test niedokończonych zdań
9. Test do badania kreatywności

2. Blok poświęcony informacjom o zawodach.

(Koordynator- nauczyciel Podstaw Przedsiębiorczości: Magdalena Gaińska i inni nauczyciele Podstaw Przedsiębiorczości)

Wstęp:

Zajęcia związane z podjęciem decyzji o przyszłym zawodzie powinny odbywać się po bloku zajęć integracyjnych, gdy młodzież zna swój typ osobowości, typ inteligencji, swoje mocne strony. Istotną sprawą jest przeanalizowanie ankiety przeprowadzonej na początku zajęć. Pozwoli ona na wyłonienie grupy zawodów, które będą interesowały młodzież w danej klasie.

W bloku tym proponujemy przeprowadzenie tematów:

- „Dlaczego ludzie pracują?”
- „Co w pracy jest dla mnie najważniejsze” .

Następnie powinniśmy przeprowadzić kilka lekcji dotyczących analizy interesujących młodzież zawodów. Lekcje te można przeprowadzić metodami:

- metoda myślowych kapeluszy
- metoda prowokacji
- teczki zawodów.

Przykładowe scenariusze znajdują się w programie(temat III, IV, V)

Należy uświadomić młodzieży, że ukończenie studiów nie jest równoznaczne z uzyskaniem pracy. Warto, więc poświęcić jedną lekcję p.t. „Zawody przyszłości”

Na zakończenie zajęć proponujemy klasom wzięcie udziału w „Dniu Przedsiębiorczości”, gdzie młodzież bezpośrednio poznaje specyfikę wybranego zawodu, zdobywa informacje dotyczące związków pomiędzy wykształceniem a karierą zawodową.

W związku z tym ,że w programie tym jest dużo ankiet osobistych, które służyć będą uczniowi do przemyśleń, analizy podjętych decyzji zawodowych proponujemy do założenia przez uczniów indywidualnych teczek .

Program nasz pozwala na przeprowadzanie lekcji metodami aktywizującymi, co uatrakcyjni godziny wychowawcze. Zmusza uczniów do pracy w zespole, co pozwala na budowanie więzi międzyludzkich, podejmowania indywidualnych i grupowych decyzji. Skłania młodzież do wczesnych przemyśleń na temat przyszłego zawodu, kierunków nauki i wyboru odpowiednich przedmiotów zdawanych na maturze.

Cele bloku:

Uczeń:

- potrafi określić swoje predyspozycje zawodowe na podstawie cech osobowościowych.
- wyjaśnia, jaką rolę odgrywa praca w życiu człowieka
- analizuje własne predyspozycje do wykonywania wybranego zawodu
- planuje, organizuje i ocenia własną naukę oraz przyjmuje za nią odpowiedzialność.
- uczy się efektywnie współdziałać w zespole
- uczy się rozwiązywania problemów w sposób twórczy
- poszukuje, porządkuje i wykorzystuje informacje z różnych źródeł.

Treści:

- Rynek pracy;
- Definicja pracy;
- Informacje o zawodach;
- Predyspozycje zawodowe, a cechy osobowości;

Temat I

Dlaczego ludzie pracują ?

Czas: 45 min.

Metoda: praca w grupach, mapa mentalna

Cele:

- zapoznanie uczniów z rolą jaką odgrywa praca w życiu człowieka,
- uczniowie uzyskują pełen obraz oczekiwań uczniów względem pracy,
- rozwijanie umiejętności komunikowania się,
- uczniowie twórczo rozwiązują problem,
- prezentacja wykonanego zadania,

Materiały: małe kartki, duże arkusze papieru, mazaki

Przebieg lekcji:

1. Nauczyciel rozdaje uczniom po kilka kartek, następnie prezentuje temat lekcji.
2. Uczniowie zapisują na kartkach powody, dla których będą pracować
3. Nauczyciel dzieli uczniów na kilkusobowe grupy.
4. Członkowie grupy składają kartki w jedno miejsce i mieszają je. Stanowią on własność grupy.
5. W grupach uczniowie porządkują kartki według treści i powstałym zbiorom nadają nazwy.
6. Każda grupa tworzy plakat: w środku zapisują zagadnienie główne, następnie przyklejają hasła, elementy, z których ułożone są odpowiednie zbiory. W zbiorach poszczególne elementy powinny być ustawione w hierarchii, mogą być połączone strzałkami, liniami.
7. Każda grupa prezentuje swój plakat, jej przedstawiciel omawia ideę mapy, wskazuje elementy istotne.
8. Wymiana myśli, wrażeń, refleksji uczniów

Temat II

Co jest dla mnie istotne w pracy ?

Czas: 45 min.

Metoda:

- analiza indywidualnych ankiet samooceny
- praca w grupach
- mapa mentalna

Cele:

- wykształcenie w uczniu refleksji co jest dla niego istotne w pracy
- rozwiązywanie problemów w grupie
- właściwe dobieranie treści konieczne do pracy w grupie
- zaprezentowanie wniosków z pracy w grupie

Materiały: ankiety samooceny, małe kartki, duże arkusze papieru mazaki

Przebieg lekcji:

1. nauczyciel rozdaje uczniom ankiety samooceny (załącznik)
2. uczniowie w ciszy i spokoju wypełniają ankiety, które chowają do indywidualnych teczek
3. nauczyciel rozdaje małe kartki na których uczniowie zapisują istotne dla nich elementy przyszłej pracy.
4. w grupach porządkują kartki wg treści (mogą porządkować, tworzyć wspólne zbiory)
5. prezentują swoje prace
6. cała klasa tworzy wspólne punkty, które pozwolą na przygotowanie analizy przyszłych zawodów

(powinno znaleźć się takie elementy jak: czas pracy, umiejętności potrzebne do pracy, cechy osobowościowe , możliwości awansu i podnoszenia kwalifikacji, styl pracy, jakie szkoły należy ukończyć , jakie przedmioty należy zdawać na maturze)

7. przedstawiamy zawody, które cieszyły się dużym zainteresowaniem w klasie (analiza ankiety wstępnej)
8. planujemy pracę na przyszłe lekcje
 - przydzielamy zawody do opracowania dla poszczególnych grup
 - zastanawiamy się nad sposobem prezentacji
 - podajemy lub pytamy o miejsca , instytucje gdzie można znaleźć informację o zawodach: (Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej, Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna)

Temat III

Poznanie własnych predyspozycji zawodowych – „Chcę zostać nauczycielem”

Czas: 45 min.

Metoda: sześć myślowych kapeluszy

Cele:

- Na podstawie własnych umiejętności i obserwacji uczniów określa predyspozycje niezbędne dla zawodu nauczyciela.
- Uczniów skupienia się na jednym tylko rodzaju myślenia w danej chwili (dzięki pytaniom prowokacyjnym) oraz uzyskanie myślenia „wielobarwnego”, filozoficzno-refleksyjnego.
- Uczy się rozwiązywania problemów w grupie
- Uczy się właściwie dobierać treści konieczne do pracy w grupie
- Prezentacja wykonanego zadania

Materiały: załączniki

Przebieg lekcji:

1. Nauczyciel dzieli klasę na sześć grup.
2. Każdej grupie przydziela kolor kapelusza oraz objaśnia zadania każdego kapelusza (załącznik 1)
3. Grupy przedstawiają swoje przemyślenia w formie tabelki (załącznik 2)
4. Zestawienie i analizę wyników można przedstawić indywidualnie lub w grupie według tabelki (załącznik 3)

Załącznik 2

KAPELUSZ BIAŁY

Zabierz głos w toczącej się dyskusji, ale w swojej wypowiedzi posługuj się wyłącznie wiążącymi się z tematem, obiektywnymi danymi: faktami, liczbami, nazwiskami. Podaj je nie komentując – one mówią same za siebie. Nie formułuj też własnej opinii na omawiany temat – Twoja wypowiedz ma być neutralna, pozbawiona subiektywnych komentarzy i interpretacji.

Pytania , na które powinni odpowiedzieć uczniowie

- Jak długo muszę się kształcić?
- Ile lat mam na „starcie” ?
- Ile zarabiam?
- Jak długo pracuję?
- Gdzie pracuję?

KAPELUSZ CZERWONY

Zabierz głos w toczącej się dyskusji, prezentując swoje uczucia wiążące się z omawianym zagadnieniem. Wyrażaj odczuwalne emocje wiążące się z omawianym zagadnieniem. Wyrażaj odczuwalne emocje i te pozytywne (zachwyty, nadzieję, radość itp.) i te negatywne (niepokój, lęk, smutek).

Biorąc pod uwagę własny pogląd na omawiany temat oraz odczucia wywołane wypowiedziami diskutowanych osób, przedstaw swoje stanowisko w omawianych kwestiach.

Pytania , na które powinni odpowiedzieć uczniowie:

- Co czujesz, gdy mówisz lub słyszysz – „zawód nauczyciel”?

KAPELUSZ CZARNY

Zabierz głos w dyskusji, wskazując na negatywne aspekty analizowanego tematu. Na omawiane kwestie patrz przez „czarne okulary”, negatywnie je oceniaj i krytykuj, dostrzegaj w nich wady, niedociągnięcia, trudności i zagrożenia. Twoje widzenie problemu niech będzie wyłącznie pesymistyczne.

Pytania , na które powinni odpowiedzieć uczniowie

- Co jest złego w zawodzie nauczyciela?(złe strony)

KAPELUSZ ŻÓŁTY

Zabierz głos w dyskusji, wskazując na pozytywne aspekty analizowanego tematu. Na omawiane kwestie patrz przez „różowe okulary”, koncentruj się na zaletach, wartościach, korzyściach, pozytywnych efektach. Twoje widzenie sprawy i prezentowane stanowisko niech będą realne, zdecydowanie optymistyczne.

Pytania , na które powinni odpowiedzieć uczniowie

- Co jest dobrego w zawodzie nauczyciela?(dobre strony)

KAPELUSZ ZIELONY

Zabierz głos w dyskusji na omawiany temat, prezentując opinie inne od dotychczasowych. Myśl niekonwencjonalnie, proponuj nowe spojrzenie, nowe, oryginalne podejście do omawianych kwestii. Poszukuj alternatywnych sposobów myślenia i możliwości działania.

Pytania , na które powinni odpowiedzieć uczniowie

- Jak zawód nauczyciela powinien wyglądać?

KAPELUSZ NIEBIESKI

Rozpocznij dyskusję, kieruj nią i czuwaj nad jej przebiegiem. Udzielaj głosu dyskutującym osobom, dbaj, aby zostały zaprezentowane wszystkie stanowiska. W razie potrzeby porządkuj wypowiedzi uczestników i uściślaj wygłaszane kwestie. Podsumuj i zakończ dyskusję.

Pytania , na które powinni odpowiedzieć uczniowie

- Dokąd doszliśmy?
- Jaki powinien być następny krok?

Załącznik 2

Uczniowie zbierają informacje i wypełniają tabelkę.

<i>Co pomaga zostać nauczycielem ?</i>	<i>Co przeszkadza w wykonywaniu tego zawodu?</i>
<i>Kto będzie nauczycielem ?</i>	<i>Kto nie może być nauczycielem ?</i>

<i>Jaki nauczyciel będzie pracował długo w zawodzie?</i>	<i>Jaki nauczyciel będzie zwolniony?</i>

Załącznik 3

Charakterystyka zawodu nauczyciela

Pytania	odpowiedzi	Cechy pozytywne	Cechy negatywne
<i>Jak długo się kształci ?</i>			
<i>Gdzie się kształci ?</i>			
<i>Ile zarabia ?</i>			
<i>Ile godzin pracuje w szkole?</i>			
<i>Ile godzin pracuje w domu?</i>			
<i>Gdzie pracuje ?</i>			
<i>Co ludzie mówią o zawodzie nauczyciela ? jakie są trudności w pracy nauczyciela ?</i>			

Jakie są zalety tego zawodu?			
------------------------------	--	--	--

Temat IV:

Poznanie własnych predyspozycji zawodowych – „Chcę zostać informatykiem”

Czas: 45 minut

Cele :

- Na podstawie własnych umiejętności i obserwacji uczniów określa predyspozycje zawodowe dla zawodu informatyka.
- Uczeń rozwiązuje postawiony problem w grupie,
- Uczeń dobiera właściwe treści konieczne do pracy w grupie,
- Uczeń zaprezentuje pracę w grupie,
- Uczeń prezentuje wnioski z pracy w grupie.

Materiały:

- załączniki

Przebieg lekcji:

1. Podział klasy na grupy i zaznajomienie z techniką „prowokacji”.
2. Przydzielenie poszczególnym grupom rodzaju „prowokacji” i objaśnienie zadania.
3. Nadzorowanie pracy poszczególnych grup.
4. Referowanie opracowań przez przedstawicieli grup.
5. Omówienie wykonanych zadań.

Załącznik nr 1

Prowokacje – dochodzenie do konkretnych, twórczych rozwiązań drogą okreśną przez przyglądanie się różnym opcjom na dany temat.

Grupa I

Prowokacja „zasłyszane” – opowiedz o danym zjawisku wchodząc w rolę „jedna pani drugiej pani”.

Grupa II

Prowokacja „na opak” – spróbuj opowiedzieć o danym zjawisku zupełnie odwrotnie niż wygląda ono w rzeczywistości.

Grupa III

Prowokacja przez odrzucanie – spróbuj przyjrzeć się zjawisku i znaleźć najważniejsze jego cechy, takie które są nieodłączne w danej sytuacji (chodzi o cechy dodatnie, pozytywne) – a następnie odrzuć je.

Grupa IV

Prowokacja życzeniowa – spróbuj na dany temat pofantazjować. Wykorzystaj do tego powiedzenie „Jak wspaniale byłoby, gdyby...”.

Grupa V

Prowokacja urągająca zdrowemu rozsądkowi – proponowanie rozwiązań na dany temat nie mający nic wspólnego z rzeczywistością.

Opracowanie: E. de Bono „Naucz swoje dziecko myśleć”

Temat IV:

Teczki zawodów

Czas : 45 min.

Cele:

- Uczniowie zapoznają się z charakterystyką poszczególnych zawodów
- analizują własne predyspozycje do wykonywania wybranych zawodów
- uczniowie poszukują , porządkują i wykorzystują informacje z różnych źródeł
- uczniowie planują i organizują pracę w grupie
- doskonalenie umiejętności pracy w grupie
- prezentują wnioski z pracy w grupie

Metoda:

- prezentacje zebranych wcześniej materiałów dotyczących zawodów
- dyskusja

Przebieg lekcji:

- uczniowie prezentują informacje zebrane wcześniej według ustalonego na lekcji „ Co jest dla mnie najważniejsze w pracy?” schematu

Temat V:

Zawody przyszłości

Czas : 45 min.

Cele:

- Uczniowie zapoznają się z charakterystyką poszczególnych zawodów
- analizują własne predyspozycje do wykonywania wybranych zawodów
- uczniowie poszukują , porządkują i wykorzystują informacje z różnych źródeł
- uczniowie planują i organizują pracę w grupie
- doskonalenie umiejętności pracy w grupie
- prezentują wnioski z pracy w grupie

Metoda:

- prezentacje zebranych wcześniej materiałów dotyczących zawodów
- dyskusja

Materiały :

- brystol
- mazaki
- klej

Przebieg lekcji:

uwaga : uczniowie zbierają materiały dotyczące tematu przez 2 –3 miesiące

- uczniowie wcześniej podzielani na grupy z zebranymi przez siebie materiałami przygotowują plakaty na lekcji.
- Prezentacje prac

Organizacja „Dnia Przedsiębiorczości”

„ Dzień Przedsiębiorczości” organizowany jest przy współudziale Fundacji Młodzieżowej Przedsiębiorczości. Akcja polega na tym, że uczniowie w jednym dniu idą do zakładów pracy aby obserwować zakres obowiązków na wymarżonym stanowisku pracy. Dowiadują się jakie umiejętności są przydatne w przyszłej pracy, jakie są perspektywy zatrudnienia, jaki jest charakter pracy. Aby uczestniczyć w tym programie szkołę zarejestrować na stronach www.junior.org.pl . Następnie należy zorientować się w klasie jakie zawody interesują uczniów, znaleźć miejsca praktyk (pomoc rodziców jest bardzo potrzebna).

Materiały potrzebne podczas organizacji tego dnia dostarczane są przez Fundację Młodzieżowej Przedsiębiorczości.

BARDZO CHĘTNIE SŁUŻĘ POMOCĄ- Magdalena Gaińska

Temat:

„ Podsumowanie „Dnia Przedsiębiorczości”

Czas: 45 min.

Cele:

- rozwijanie umiejętności przedstawiania sprawozdania z przebiegu akcji;
- rozwijanie umiejętności pracy w grupach;
- analiza umiejętności swoich planów zawodowych;
- weryfikacja dalszej drogi edukacyjnej i zawodowej

- planowanie dalszej drogi edukacyjnej i zawodowej

Metoda :

-sprawozdanie i dyskusja

Przebieg lekcji:

1. omówienie przebiegu „ Dnia Przedsiębiorczości” w poszczególnych zakładach pracy
 - refakcje z przebiegu akcji
 - wykształcenie potrzebne na danym stanowisku
 - umiejętności przydatne w pracy na danym stanowisku
 - charakterystyka stanowiska pracy
 - perspektywy zatrudnienia
 - zasady rekrutacji
2. ocena swojego stanowiska pracy według kart „ Analiza wyboru”
3. wypełnienie karty „ Umiejętności związane z wykonywanym zawodem”

Analiza wyboru

Informacja o zawodzie	ocenił		
	nisko	średnio	wysoko
Jakość stanowiska			
Płaca			
Możliwość awansu			
Satysfakcja z wykonywania zawodu			
Rozwój osobisty			
Szanse zatrudnienia			

Możliwość przekwalifikowania			
------------------------------	--	--	--

Umiejętności związane z wykonywaniem zawodu

umiejętności	Możliwości i sposoby jej kształtowania i rozwijania	Stopień opanowania tej umiejętności		
		Jestem zadowolony	Mogą coś zmienić	Jestem nie zadowolony

Co jest dla mnie najważniejsze w pracy?

Część I

Zaznacz swój wybór, stawiając znak „X” z prawej strony wypowiedzi. Wybierz 7 najważniejszych aspektów pracy.

Co jest dla mnie ważne w pracy?

„X”

Wysokie wynagrodzenie

Prestiżowe stanowisko

Interesująca praca

Praca z ciekawymi ludźmi

Praca na nowoczesnym sprzęcie

Stała możliwość awansu

Samodzielność

Odpowiedzialność

Praca w znanej firmie

Dobre warunki socjalne

Ruchomy czas pracy

Rozwój zawodowy

Praca w dużej firmie

Praca w małej firmie

Cisza, spokój, bezpieczeństwo

Kontakt z interesantami, gośćmi

Wykorzystanie moich umiejętności i wiedzy

Przyjemna, rodzinna atmosfera

Możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych

Możliwość świadczenia usług i pomaganie innym

Zbieranie i przetwarzanie informacji

Produkcowanie, wytwarzanie nowych rzeczy

Satysfakcja z pracy

Uznanie i szacunek przełożonych i współpracowników

Profesjonalne, kompetentne kierownictwo

Możliwość odbywania licznych podróży służbowych

Praca w zespole wspólnie podejmującym decyzje

Wykonywanie czynności administracyjno- biurowych

Praca w sektorze państwowym

Praca na własny rachunek

Praca w sektorze prywatnym

Źródło: G. Sołtysińska, E. Żywiec – Dąbrowska „Moja przyszła praca. Materiały metodyczne do pracy z uczniami szkół zawodowych”,

Wydawnictwo KOWEZ, W-wa,

Część II

Uporządkuj podane wyżej odpowiedzi szeregując je od najważniejszej do najmniej ważnej (od 1 do 7).

Hierarchia wartości (według Twojego uznania i oczekiwań)

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

Wybrane wartości powinny posłużyć do dalszej analizy.

Co chcę osiągnąć?

Jak to, co jest dla mnie ważne, zrealizuję w zawodzie, który zamierzam wykonywać?

Jaką pracę chcę zdobyć?

Które oferty pracy warte są największego zainteresowania i warto o nie zabiegać?

Źródło: Opracowanie własne

Literatura:

1. H. Hamer- „, Program lekcji wychowawczych dla uczniów wyższych klas szkół podstawowych oraz uczniów liceów i techników.
2. M. Chomczyńska, D. Miliszkiewicz- „, Polubić szkołę”
3. H. Hamer – „,Klucz do efektywnego nauczania”
4. H. Hamer – „,Rozwijanie umiejętności społecznych”
5. M. Braun- Gałowska – „, W tę samą stronę”

Czasopisma :

1. Wyprawka maturzysty
2. Perspektywy
3. Cogito

Film wideo: „,Zawodowy list gończy”

Opracowała: Magdalena Gaińska

3. Blok poświęcony psychoedukacji

(autor i koordynator- psycholog PPP: mgr Agnieszka Winnik- Pomichter- realizacja na zaproszenie wychowawcy klasy we współpracy szkoły z Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną)

Lp	Temat	Cel główny	Cele szczegółowe	Oczekiwane rezultaty	Środki dyd.	Uwagi o sposobie realizacji	Termin Ilość godzin
1.	Właściwa komunikacja kluczem do sukcesu	Kształtowanie umiejętności komunikacyjnych i sztuki prowadzenia negocjacji	Poznanie zasad skutecznego komunikowania się (aktywne słuchanie, parafrazowanie, komunikaty „Ja”, informacja zwrotna). Uświadomienie sobie co “mówi” nasze ciało, gesty, mimika. Uświadomienie istnienia barier w komunikowaniu się i sposobów w ich przełamywaniu. Uświadomienie roli empatii w komunikowaniu się z innymi. Poznanie własnego stylu komunikacji	Uczeń zna własny styl komunikacji, umie skutecznie komunikować się z innymi i wyrażać własne zdanie.	Materiały poglądowe, arkusze testowe, mazaki, długopisy, kartki papieru.	Psycholog	2 godziny
2.	Ja na rynku pracy – sztuka autoprezentacji - budowanie	Kształtowanie umiejętności jak najlepszego zaprezentowania własnej osoby (kandydatury)	Uświadomienie znaczenia i roli autoprezentacji w osiągnięciu sukcesów osobistych i zawodowych Prezentacja swoich mocnych stron.	Uczeń umie wykorzystać techniki autoprezentacji do jak najlepszego zaprezentowania	Kartki, długopisy, mazaki.	Psycholog	2 godziny

	efektywnego wizerunku własnej osoby w kontaktach z innymi	na rynku pracy i w kontaktach z innymi.	Poznanie technik manipulacji własnym wizerunkiem	siebie i swoich możliwości .			
3.	Moja kariera zawodowa – umiejętność podejmowania decyzji.	Kształtowanie umiejętności podejmowania decyzji w planowaniu kariery zawodowej.	Poznanie etapów modelu podejmowania decyzji. Uświadomienie powodów trudności w podejmowaniu decyzji. Uświadomienie tego co jest ważne dla każdego ucznia w ocenie poszczególnych zawodów. Poznanie własnego stylu podejmowania decyzji.	Uczeń zna swój styl podejmowania decyzji i sposoby radzenia sobie z trudnościami w procesie podejmowania decyzji..	Arkusze testowe, kartki i długopisy, materiały poglądowe.	Psycholog.	1 godzina
4.	Co chciałbym robić w pracy? – zainteresowania i kierunki aktywności.	Samopoznanie w zakresie preferencji zawodowych przy wykorzystaniu testów psychologicznych i technik zawodoznawczych.	Pogłębienie wiedzy na temat istoty i rodzajów zainteresowań Uświadomienie uczniowi roli zainteresowań w wyborze właściwego zawodu. Identyfikacja zainteresowań zawodowych uczniów. Dostosowanie preferencji zawodowych do środowiska pracy.	Uczeń wie do jakiej grupy zawodów posiada predyspozycje	Arkusze testowe, długopisy, materiały poglądowe.	Psycholog	1 godzina

5.	Jaki jestem w pracy? - typy osobowości a przyszły zawód.	Samopoznanie w zakresie podstawowych wymiarów osobowości . Poznanie własnej osobowości zawodowej w badaniach psychologicznych.	Poznanie własnych, preferowanych zachowań w sytuacjach społecznych. Analiza cech osobowości w sytuacjach społecznych. Analiza ról grupowych. Poznanie typów osobowości w świecie pracy (realistyczna, badawcza, artystyczna, społeczna, przedsiębiorcza, konwencjonalna). Porównanie własnego typu osobowości zawodowej ze środowiskiem pracy.	Uczeń zna swój wiodący typ osobowości zawodowej i w jakich zawodach sprawdza się najlepiej	Arkusze testowe, materiały poglądowe, referat, kartki i długopis	Psycholog.	2 godziny
----	---	---	--	--	--	------------	-----------

Opracowała: Agnieszka Winnik-Pomichter
Psycholog w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej
w Suwałkach

4. Blok poświęcony testom z doradztwa zawodowego grupowego i indywidualnego oraz Indywidualnym Planom Działania

(sesje indywidualne -doradca zawodowy)

Szczegółowy zakres zadań zatrudnionego doradcy zawodowego